

gara», adierazi du Gorkak. Hala, produkzio kostua nabarmen jaisten da. Menpekotasun gutxiago dute kanpoko produktuen prezioen gorabeherekin. Gainera, animaliek transgenikorik gabeko elikagaiak jaten dituztela nabarmendu nahi izan du Ibanek.

Animalien kasuan ez ezik, beraien gastu propioak aurrezteko asmoz egurra baliatzen dute. Galdara baten bitartez egurra- ren propietate guztiekin ur be- roa ustiatzen dute –gazta ekoiz- teko ur kantitate mordoa erabili behar izaten baitute– eta ne- guan berogailurako.

OHITURA SUSTATZEA HELBURU

«Etorkizuneko elikagaia izango dela diote adituek», azaleratu du Ibanek, gaztaren prozesuan gelditu gabe dabilen bitartean. Osasuntsuagoa izanda, urte bat- zuen buruan jendeak ahuntz esnea edo gazta kontsumitzera joko duela adierazi du Gorkak. Koipe gutxiago dauka eta honen proteinak gizakiok hobeto asi- milatzen ditugu. Era berean, di-

gestioan asko laguntzen du eta laktosarekin arazoak dituzte- nentzat ere hobea da. «Esaten dute amaren esnearen itxura gehien duen esnea dela ahun- tzarena», gaineratu du Ibanek.

Europar jada ohitura da. Eta hori da hemen falta dena. Ohit- urala sustatu ezean, jendeak beti ardi gazta erostera joko du. Ho- nekin, topiko batzuk apurtu nahi izan dituzte. «Gu hasi bai- no lehen, pentsatzen zen ahuntz esneak edo gaztak zapore zaka- rra zuela, baina konturatu dira oker zebiltzala, gozoagoa da», ja- kinarazi du Gorkak.

Markinan eta, oro har, Lea-Ar- tibai eskualdeko saltokietan ha- rrera ona izan du Larruz ahuntz gaztak. Baina oraindik normali- zatzeko asko gelditzen da. Susta- tzeko garrantzitsuena azokak di- rela nabarmendu dute, «dastatzeko aukera baitago; bat- zuek, hala ere, jarrera uzkurra erakusten dute».

Kalean, benetako erakusleiho- an, egon ezean, betikoa –hau da, ardiarena– erosten dela uste du- te. Bizkai osoko azokak zeharka-

Gorka Muniozguren, Larruz ahuntz gaztak erakusten. Monika DEL VALLE | ARGAZKI PRESS

tu dituzte eta beraien salmenta postura hurbiltzen kanpotarrak dira gehiengoa. «Turista asko egoten diren herrietan kanpota- rrek erosten dute gure gazta; be- raientzat oso normala da», jaki- narazi dute Muniozguren anaiek.

Era berean, europarrek gehienbat, beste perspektiba bat dutela ohartuta daude, mota as- kotako gaztak jatera ohituta bai- taude. «Hemen gazta asko ekoizten dira eta arrakasta izan ohi dute, baina datuen arabera, Euskal Herrian ez da asko kon- tsumitzen», argitu du Gorkak.

Datu eskasak diren arren, ez dute nazioarteko merkatura za- baldu gura. Asmo zuzena eus- kaldunen buruak zabaltzea da, kontsumo ohiturak aldatuz eta ahuntz esnearekin egindako produktuei aukera bat emateko. «Guk kontsumitzen dugu eta se- kulako itxura daukagu, horrela mantentzen gara», ondoriozta- tu dute umoretsu, barre algar- ka.

Ane Urkiri Ansola

Nafarroa arragoa

Antton Izagirre

Arragoa, temperatura altuetan me- tal bat urtzen den edukiontziak hartzen duen izena izanik, iraki- ten dagoen Nafarroa marraztu zuen poetak. Nafarroa, kultura, ideia, per- tsona, hizkuntzen aurkakotasunez eta kontraesanez eraikitako labea irudikatzen zuen nonbait: sua eta ura, maitasun eta gorroto, gezur eta egia, nahia eta ezina...

Xabier Letek gero kantut bilakatu zen olerkia zertu zuenean espero ote zezakeen gaur egungo Nafarroaren bilakaera politi- koa? Askok aldatu dela pentsa ote geneza- ke?

Aldaketa politikoaren aldeko indarrek gehiengoa lortu izanak eraman gaitzake okerreko usteak piztera. Demokrazia for-

malaren alde onak ikusten jarrita, aurka- riek baino parlamentari bat gehiago izate- ak ematen duen ikuspegia, txuri eta bel- tzaren arteko aldea dagoela ikusaraz lezake. Hori horrela balitz, egia gezur bila- katzeko arriskuaren mugetan egon gintez- ke.

Miresgarria deritzot hauteskundeetan irabazle gertatu direnek egin duten errea- litatearen zentzuzko irakurketari. Arragoa tenperatura altuak hartzeko ontzi presta- tua izan arren, lehen-lehenetik sutan ira- kiten jarri ez izanak, borroka-toki ekaitzez betearen orde, argiaren pausaleku, haize- aren ibil-toki hesirik gabekoa izatera bidera lezake. Hori ote amesten dugun Nafarroa, Nafarroa betikoa?

Hala ere, ezin jasan minik gabe Iruñeko alkateak euskaraz iruindarre zuzenduta- koan, euskaraz egin izateagatik, hainbat herritarren aldetik jasotako txistuak. Sa- minez biziko luke, guk bezala poetak ere, lurrik maitatuena, hormarik gabe utzitako etxea bihurtu nahi izatea.

John Ralston Saul idazle eta pentsalari kanadarrari berriki irakurri diogu: «Adie- razpen askatasunaren bortxaketarik la- rriena herri batek bere hizkuntza galtzea da». Adierazpen askatasunaren izenean txistu egin zuten Iruñeko udaletxe aurre- an. Xalbador bertsolariaren gisara eran- tzungo beharko luke alkateak: «Zuek txis- tua jo didazue baina... maite zaituztet oraindik». •